

**ÄHTÄRIN KAUPUNGIN LAPSI – JA NUORISOSTRATEGIAN KEHITTÄMISOHJELMA
2009 – 2013**

1. LAPSI – JA NUORISOSTRATEGIAN LÄHTÖKOHDAT.....	3
1.1 VALMISTELUSTA.....	3
1.2 SISÄLLÖSTÄ.....	3
2. LUOVUUS KASVATUS.....	3
2.1 YLEISTÄ LUOVUUDESTA.....	3
2.2 TAIDEKASVATUS ÄHTÄRISSÄ.....	4
2.3. TUTKIMUSTULOKSIA NUORTEN HARRASTUKSISTA.....	4
2.4. TOIMENPITEITÄ KULTTUURIN TUKEMISEEN JA KEHITTÄMISEEN.....	5
2.5 KULTTUURI- JA TAIDELÄHTÖINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ.....	5
2.6. TOIMENPITEET KULTTUURIYMPÄRISTÖN KEHITTÄMISEKSI.....	6
2.7. KANSAINVÄLISYYSKASVATUS.....	6
<i>2.7.1 KANSAINVÄLISYYSKASVATUKSEN TOIMENPITEET.....</i>	<i>7</i>
2.8 YMPÄRISTÖKASVATUS.....	7
<i>2.8.1 TOIMENPITEET YMPÄRISTÖKASVAUKSEEN.....</i>	<i>7</i>
3. DIGITAALINEN SUKUPOLVI.....	8
3.1 YLEISTÄ DIGITAALISESTA SUKUPOLVESTA.....	8
3.2 TOIMENPITEET.....	9
4. LAAJAAN OSALLISUUTEEN.....	9
4.1. YLEISTÄ OSALLISUUDESTA.....	9
4.2. TILANNE ÄHTÄRISSÄ.....	10
4.3. TOIMENPITEET.....	10
5. KAIKKIEN NUORTEN SAAMINEN KOULUTUKSEEN JA TYÖELÄMÄÄN.....	11
5.1 YLEISTÄ TYÖSTÄ JA OPISKELUSTA.....	11
<i>5.1.1 AMMATTISTARTTI.....</i>	<i>11</i>
<i>5.1.2 TYÖSSÄ OPPIMINEN.....</i>	<i>12</i>
<i>5.1.3 NUORTEN TYÖPAJA.....</i>	<i>12</i>
5.2 TOIMENPITEET NUORTEN OPISKELUUN JA TYÖHÖN HAKEUTUMISEEN.....	12
6. NUORET JA PÄIHTEET.....	13
6.1 YLEISTÄ SUOMALAISTEN PÄIHTEIDEN KÄYTÖSTÄ.....	13
6.2 TOIMENPITEET PÄIHDEKASVATUKSEEN.....	13
7. TERVEYDEN EDISTÄMINEN JA HYVINVOINTIEROJEN KAVENTAMINEN.....	14
7.1 YLEISTÄ.....	14
7.2 ÄHTÄRIN TILANNE.....	14
<i>7.2.1 NEUVOLA.....</i>	<i>14</i>
<i>7.2.2 KOULUTERVEYDENHUOLTO.....</i>	<i>15</i>
<i>7.2.3 TERVEYSTARKASTUKSET.....</i>	<i>15</i>
<i>7.2.4 LIIKENNEKULTTUURI JA – TAPATURMAT.....</i>	<i>15</i>
<i>7.2.5 KOULUTERVEYSKYSELY.....</i>	<i>16</i>
<i>7.2.6 TOIMENPITEET TERVEYDENHOITOPALVELUIHIN.....</i>	<i>17</i>

<u>7.3 RAVINTO- JA LIIKUNTATOTTUMUKSET SEKÄ PAINONHALLINTA.....</u>	<u>18</u>
<u>7.3.1 YLEISTÄ RAVINTO- JA LIIKUNTATOTTUMUKSISTA.....</u>	<u>18</u>
7.3.2 <i>TILANNE LIIKUNTAMAHDOLLISUUKSIEN TARJONNASSA ÄHTÄRISSÄ</i>	<i>19</i>
7.3.3 <i>TOIMENPITEITÄ TERVEYS- JA LIIKUNTAKASVATUKSEEN.....</i>	<i>19</i>
<u>8. VANHEMMUUDEN VAHVISTAMINEN, PERHEIDEN TUKEMINEN.....</u>	<u>19</u>
<u>8.1 YLEISTÄ VANHEMMUUDESTA.....</u>	<u>19</u>
<u>8.2 TOIMENPITEET VANHEMMUUDEN JA PERHEIDEN TUKEMISEEN.....</u>	<u>20</u>
<u>9.2. TOIMENPITEET.....</u>	<u>21</u>
<u>10. NUORISOPOLIITTISEN OHJELMAN SEURANTA.....</u>	<u>21</u>

1. LAPSI – JA NUORISOSTRATEGIAN LÄHTÖKOHDAT

Valtioneuvosto hyväksyi 13.12.2007 lapsi- ja nuorisopoliittisen kehittämisohjelman, jossa asetettiin tavoitteet lapsi- ja nuorisopoliitikalle vuoteen 2011. Tämä ohjelma ohjaa ja antaa suuntaviivat myös kunnissa tehtäville lapsi- ja nuorisostrategioille.

1.1 VALMISTELUSTA

Ähtärin kaupungin sivistyslautakunta päätti tammikuussa 2008 asettaa työryhmän valmistelemaan Ähtärin kaupungille lapsi- ja nuorisopoliittikka ohjelmaa vuosille 2009 – 2013. Työryhmään kutsuttiin eri alojen toimijoita ja kaupungin ja seurakunnan työntekijöitä. Myöhemmin ryhmään pyydettiin asiantuntijoita opettajakunnasta ja järjestöväestä. Ohjelman laadintaan on osallistunut kaikkiaan noin 30 henkilöä.

1.2 SISÄLLÖSTÄ

Lapsi- ja nuorisostrategian sisältö koostuu niistä aihekokonaisuuksista, jotka katsottiin olevan ähtäriläisten lasten- ja nuorten näkökulmasta tärkeimpiä ja keskeisimpiä asioita. Aihekokonaisuuksia tarkastellaan olemassa olevista realiteeteista , sekä tehdään konkreettisista toimenpide-ehdotuksia käytännön toimenpiteistä .

2. LUOVUUS KASVATUS

2.1 YLEISTÄ LUOVUUDESTA

Luovuus kasvatuksen tehtävänä on innostaa nuoria oppimaan, herättelemällä uteliaisuutta, avaamalla tiedon lähteitä sekä opettamalla kyseenalaistamaan ja etsimään luovia ratkaisuja. Kulttuurinen nuorisotyö on nuorten identiteetin tukemista ja elämänhallinnan vahvistamista kulttuuriharrastusten ja mielekkään kulttuurisen toiminnan avulla.

2.2 TAIDEKASVATUS ÄHTÄRISSÄ

Ähtärissä taidekasvatusta annetaan kouluissa, kansalaisopistossa, musiikkiopistossa, kulttuuri- ja nuorisotoimessa sekä eri järjestöissä, kuten Käsityökeskus Kehrässä ja 4H-yhdistyksessä. Ähtäri on profiloitunut Etelä-Pohjanmaalla lasten- ja nuortenkulttuuriin ja erilaiset kulttuurihankkeet ovat tuoneet lisää resursseja kehittää Ähtärissä lasten- ja nuortenkulttuuria jo vuodesta 2004 ja edelleen. Kehittämishankkeita ovat olleet Quume, Luota ja meneillään oleva Nuori-Into.

Konkreettisia esimerkkejä ähtäriläisestä taidekasvatuksesta:

- Taiteenperusopetus (kuvataide, kädentaidot ja musiikki)
- Kuvataidepainotteinen lukio 17 kurssia (kurssit ovat avoimia myös Seinäjoen koulutuskuntayhtymän Sedun Ähtärissä sijaitsevien opetuspisteiden oppilaille)
- Koulujen teatteri- ja musiikkikerhot
- Kansalaisopiston tanssinopetus
- Kulttuuritoimen ja kansalaisopiston vuosittaiset teatterit/musikaalit joissa runsaasti nuoria mukana
- Vuosittaiset Nuori kulttuuritapahtumat eri taiteenlajeissa

2.3. TUTKIMUSTULOKSIA NUORTEN HARRASTUKSISTA

Etelä-Pohjanmaalla tehtiin vuonna 2007 Suomen kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan hoitokunnan toimesta tutkimus nuorten toiveista ja harrastus mahdollisuuksista. Ähtäri oli mukana tutkimuksessa, johon vastasivat Ähtäriin 9 luokkalaiset. Tutkimus osoitti, että Ähtärissä nuoret toivoivat lisää estraditaiteen harrastusmahdollisuuksia lähinnä tanssia, teatteria ja sirkusta. Musiikkia harrastetaan paljon samoin kirjastoa käyttää lähes jokainen ähtäriläinen nuori. Urheilun puolella ehdottomaksi ykköstoiveeksi nousi moottoriurheilu ja sen jälkeen tulivat maila- ja pallopelit. Kysyttäessä ovatko nuoret tyytyväisiä vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin Ähtärissä, 34 % oli sitä mieltä, että vapaa-ajanviettotapoja on liian vähän. Samoin 34 % oli sitä mieltä, että mahdollisuuksia on melko riittävästi. Riittävinä mahdollisuuksia pitää 18%. Nuoret olivat huolissaan osallistumisen esteistä, joita heidän mielestään ovat pitkät etäisyydet ja joukkoliikenteen puute.

2.4. TOIMENPITEITÄ KULTTUURIN TUKEMISEEN JA KEHITTÄMISEEN

- Tuetaan nuorten omia ideoita ja projekteja kulttuurisen toiminnan saralla. Käytännössä se edellyttää yhä enemmän nuorten mielipiteiden kuulemista ja nuorten mukaan ottamista suunnitteluun.
- Yhteistyön kehittäminen toimijoiden kesken esim. yhteiset suunnittelukokoukset
- Yhteisten produktioiden toteuttaminen eri toimijoiden kesken
- Eri taiteenalojen ja liikuntakulttuurin yhteistyön lisääminen
- Resurssien turvaaminen. Uhkana mm. kansalaisopiston jatkuvasti vähenevät tunnit
- Sirkuskoulutuksen ja -kerhotoiminnan aloittaminen
- Suomen kulttuurirahaston rahoittaman Myrskyhankkeen mahdollisuuksien hyödyntäminen

Vastuutahot: oppilaitokset, kansalaisopisto, nuorisotoimi, kulttuuritoimi ja nuorten projektit.

2.5 KULTTUURI- JA TAIDELÄHTÖINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

Lasten- ja nuorten kulttuuripalvelut tavoittavat vain osan kohderyhmästä. Perheiden lähtökohdat tarjota lapsilleen kulttuurillisesti rikas ympäristö ovat hyvin erilaiset. Tavoitteena voisi olla, että jokaiselle ähtäriläiselle lapselle ja nuorelle tarjotaan mahdollisuus tiiviiseen kasvatukselliseen vuorovaikutukseen kulttuurin kanssa.

Olosuhteet ovat Ähtärissä kulttuuritarjonnan kannalta kohtuulliset. Vuosittaisia kouluikäisille järjestettyjä tapahtumia ovat esim. konsertit, teatterit, kirjavinkkaus, kirjailijavierailut, lukion kulttuurimatkat erikohteisiin (2 kertaa lukuvuodessa), peruskoulun kulttuurimatkat, nuorisotoimen konserttimatkat/ muut kulttuurimatkat ja nuorisotoimen teemaleirit. Osallistuminen on usein näihin järjestettyihin tilaisuuksiin ”vapaaehtoista” kouluajan ulkopuolista toimintaa. Kulttuuritarjontaa ja taideaineiden määrää tulisi lisätä kouluissa kuuluvaksi opinto-ohjelmaan.

Infrastruktuurin osalta tilanne Ähtärissä on tällä hetkellä hyvä. Koulujen tieto – ja. tekninen oppimisympäristö on kunnossa. Pirkanlinnan harrastustilat, kirjasto, elokuvateatteri ja musiikkiopistontilat luovat hyvät edellytykset toiminnalle. Koulujen piha-alueet ovat kunnossa

ja viihtyisät. Kotiseutumuseo, taidekeskus, kirkko, Ähtäri-halli, uimahalli, urheilualueet (kentät ja patikkapolut) luovat edellytykset rikkaalle kulttuuriympäristölle.

2.6. TOIMENPITEET KULTTUURIYMPÄRISTÖN KEHITTÄMISEKSI

- Päivähoitoikäisten kulttuuritarjontaa ja -kasvatusta lisätään.
- Eri oppiaineiden yhteistyötä kehitetään.
- Tietotekniikan perusasioita opetetaan oppimisvaikeuksissa oleville alakoululaisille.
- Tehdään suunnitelma lukion lentopalloareenan tehokkaasta hyödyntämisestä.
- Harrastetilojen käyttö maksimoidaan.
- Hyödynnetään ähtäriläisiä oppimisympäristöjä tehokkaasti.
- Tehdään ”Kampinmäen” alueen suunnitelma virikkeelliseksi oppimisympäristöksi ja toteutetaan se yhdessä nuorten kanssa.
- Pyritään turvaamaan resurssit vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Uhkana mm. tilojen huononeva kunto.

Vastuutahot: oppilaitokset, liikuntatoimi, nuorisotoimi ja kulttuuritoimi.

2.7. KANSAINVÄLISYYSKASVATUS

Nopeasti muuttuva maailma vaatii lapsilta ja nuorilta monitahoista osaamista ja valmiuksia kohdata erilaisuutta. Kansainvälisyyskasvatus on sisällöllisesti ja menetelmällisesti monimuotoinen kokonaisuus sisältäen ihmisoikeus-, monimuotoisuus-, kehitys- ja rauhankasvatuksen näkökulmia. Kansainvälisyyskasvatus tulee aloittaa jo varhaiskasvatuksessa jatkuen kouluopetukseen ja koulun ulkopuoliseen toimintaan. Ohjataan nuorten kasvua kansainvälisyyteen, erilaisuuden tunnistamiseen ja samanarvoisuuden arvostamiseen

2.7.1 KANSAINVÄLISYYSKASVATUKSEN TOIMENPITEET

- Huolehditaan siitä, että ähtäriläisillä opettajilla, varhaiskasvattajille, terveydenhoitohenkilökunnalla ja nuorisotyöntekijöillä on valmiudet kansainvälisyyskasvatukseen, kouluttamalla heitä ihmisoikeuskasvatus ja YK:n lapsen oikeuksien aihekokonaisuuksiin.
- Kannustetaan perus- ja toisen asteen oppilaitoksia luomaan ystävyyskoulusuhteita.
- Vahvistetaan yhteistyötä ystävyyskuntien kesken Audru ja Lycksele.
- Tehdään yhteistyötä kansainvälisen henkilövaihtokeskuksen Cimon kanssa järjestämällä ja osallistumalla nuorten kansainväliseen leiritoimintaan.
- Laaditaan toimenpideohjelma jolla valmistaudutaan ottamaan vastaan maahanmuuttaja lapset ja kotouttamaan heidät sekä annetaan valmiuksia ähtäriläisille lapsille ja nuorille kohdata arjessa eri kulttuureista tulevat henkilöt.
- Kannustetaan perheitä entistä enemmän vaihto-oppilastoimintaan.

Vastuutahot oppilaitokset, varhaiskasvatus, vanhemmat, nuorisotoimi, kulttuuritoimi

2.8 YMPÄRISTÖKASVATUS

Perustuslain mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Perusta luonnontuntemukselle, kestävien kulutus- ja toimintatapojen omaksumiselle sekä luontoharrastukselle luodaan kodin ohella varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja koulussa.

2.8.1 TOIMENPITEET YMPÄRISTÖKASVAUKSEEN

- Kasvatetaan ähtäriläiset nuoret ympäristötietoisiksi, kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.
- Tuodaan Vihreä lippu toiminta jokaiseen ähtäriläiseen kouluun ja päiväkotiin.

- Tavoitteena, että vuoteen 2013 jokainen ähtäriläinen koulu ja päiväkoti on saanut ulkoisen tunnustuksen tai sertifikaatin kestävän kehityksen toiminnasta
- Nuorisotoimessa järjestetään kerho- ja leiritoimintaa opetusministeriön kestävän kehityksen kasvatusmallien mukaan.
- Järjestetään Ähtärin kouluissa vuosittain ympäristökasvatuksen temaviikko

Vastuutahot: Oppilaitokset, varhaiskasvatus, nuorisotoimi

3. DIGITAALINEN SUKUPOLVI

3.1 YLEISTÄ DIGITAALISESTA SUKUPOLVESTA

Tämän päivän lapsia ja nuoria voidaan kutsua digitaaliseksi sukupolveksi. Lapset ja nuoret omaksuvat helposti uusien välineiden monipuoliset käyttötavat, niin hyvässä kuin pahassa.

Nuorten ja aikuisten tavat käyttää etenkin Internetiä ovat hyvin erilaiset.. Vanhemmat ja opettajat eivät useinkaan tunne kunnolla (Chattia, Messingeriä, IRC –galleriaa ym.). Internetin käyttömuotoja, jotka lähestulkoon kaikille nuorille ovat arkipäivää. Opettajien ja vanhempien olisi hyvä hankkia edes perustiedot näistä Internet –ilmiöistä, koska muuten voi olla vaikea ymmärtää nuoria ja puuttua Internetin lieveilmiöihin.

Ähtärin koululaitoksessa mediakasvatusta annetaan sekä välillisesti, että varsinaisesti. Lähes kaikkien oppiaineiden opetuksessa käytetään tiedotusvälineiden tuottamaa aineistoa. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineissa tutustutaan vielä tarkemmin eri medioiden ominaispiirteisiin.

Yhteiskoulu osallistuu vuosittain kansalliseen(OPM) tietoturvapäivään, jossa jaetaan tietoa turvallisesta internetin käytöstä oppilaille ja vanhemmille. Tietoturvapäivän sivuilta löytyy paljon ajankohtaista tietoa aiheeseen liittyen sivut www.tietoturvakoulu.fi Tietotekniikan valinnaisaineissa suoritetaan A – ajokortti, jonka sisällöissä käydään läpi turvallista internetin käyttöä, verkon tietoturvaohjeita ja tietokoneen fyysistä suojaamista. Noin 60% yläkoulun oppilaista Ähtärissä osallistuu tietotekniikan valinnaiskurssille

3.2 TOIMENPITEET

- Tietoturvapäivän teemat näkyvimmin esille ala- ja yläkouluissa niille oppilaille, jotka eivät ole tietotekniikassa
- Riittävästi opetusta turvallisesta ja kriittisestä netin käytöstä heti alaluokilta alkaen
- Opettajille riittävästi koulutusta internetin turvallisesta käytöstä.
- Vanhemmille/aikuisille opetusta ja ohjausta internetin käytöstä/ opettajina nuoret
- Tietotekniikka opetusta myös pakollisena oppiaineena
- Koulujen alaluokkien tietokoneille hankittava ohjelmistoja, joilla estetään haitallisten sivujen käyttö
- Sanomalehtiweekkoja hyödynnetään erilaisten mediasisältöjen kriittiseen tarkasteluun
- Hyödynnetään ulkopuolisia asiantuntijoita kouluttajina OPM + muut
- Hyödynnetään hankkeita
- Lisätään yhteistyötä koulujen, kulttuuri- ja nuorisotoimen ammattikorkeakoulujen kanssa.

Vastuutahot: oppilaitokset, nuorisotoimi, Nuori-Into hanke

4. LAAJAAN OSALLISUUTEEN

4.1. YLEISTÄ OSALLISUUDESTA

Lasten- ja nuorten osallisuudesta puhutaan paljon. Käytännön arjessa lasten- ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksille pitäisi olla paljon enemmän tilaa. Osallistuminen ja aktiivinen kansalaisuus tarkoittaa lapsilla ja nuorilla laajemmin arjen valintojen tekoa ja mahdollisuutta vaikuttaa heitä itseään koskeviin päätöksiin.

4.2. TILANNE ÄHTÄRISSÄ

Ähtärissä vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet ovat hyvät ja monipuoliset. Vahvoja toimijoita ovat lukuisat järjestöt sekä Ähtäriin kaupunki ja Ähtäriin seurakunta. Nuorisotilat ovat hyvät ja aktiiviset nuoret osaavat hyvin hyödyntää näitä mahdollisuuksia.

Haasteena on nuoret, jotka jättäytyvät kaiken toiminnan ulkopuolelle ja passivoituvat. Usein nämä nuoret ovat myös ongelmassa arjessaan. On työttömyyttä, runsasta päihteiden käyttöä, rikoksia, vaikeuksia opiskelun kanssa ja yleensä myös sosiaaliset taidot puuttuvat.

Tavoitteeksi voitaisiin asettaa, että jokaisella ähtäriläisellä peruskoululaisella on vuoteen 2013 mennessä tarjolla jokin innostava ja kehittävä harrastus, joka vastaa kunkin kykyihin ja kiinnostukseen. Toiseksi tavoitteeksi määritellään nuorisolain pykälä, joka velvoittaa kuulemaan lapsia ja nuoria heitä koskevissa asioissa.

4.3. TOIMENPITEET

- Kannustetaan nuoria omaehtoiseen toimintaan
- Kehitetään nuorisovaltuuston työskentelyä ja annetaan sitä kautta nuorille enemmän vaikutusmahdollisuuksia
- Kuullaan nuoria lautakuntatyöskentelyssä heitä koskevissa asioissa
- Erityisnuorisotyön toteuttaminen Ähtärissä/ erityisnuorisotyöntekijä
- Nuorisotoiminnan järjestäminen myös Ähtäriin kylillä
- Kuljetuspalveluiden järjestäminen harrastusmahdollisuuksiin kaupungin sisällä ja kuntien yhteistoiminta-alueella.
- Yhteistyön tiivistäminen ja toiminnan kehittäminen eri toimijoiden kesken
- Hyödynnetään ”NUORI INTO” hanke , joka toteuttaa nuorisotiedotusta ja mahdollistaa uuden teknologian käyttöä, demokratia kasvatuksessa sekä lasten- ja nuorten vaikuttamis- ja kuulemisvälineenä. Hanke tekee myös kulttuurista nuorisotyötä ja kansainvälisyys kasvatusta
- Opetushallituksen erityisavustus kerhotoiminnan kehittämiseen

- Hyödynnetään Suomen kulttuurirahaston rahoittamaa Myrsky-hanketta, josta rahoitetaan ”katve” nuorten kulttuurihankkeita .

Vastuutahot: Nuorisotoimi, perusturva, seurakunta, nuori-into hanke ja opetustoimi.

5. KAIKKIEN NUORTEN SAAMINEN KOULUTUKSEEN JA TYÖELÄMÄÄN

5.1 YLEISTÄ TYÖSTÄ JA OPISKELUSTA

Työ on merkittävässä roolissa ihmisen elämässä. Opiskelu ja työ tuovat säännönmukaisuutta nuoren päivärutmiin ja elämään. Nuorella, jolla ei ole ammatillista koulutusta on suurempi riski jäädä työttömäksi kuin koulutuksen saaneella nuorella.

Ähtärissä koulutusmahdollisuudet ovat hyvät. Peruskoulujen lisäksi Ähtärissä on lukio ja yksi toisen asteen oppilaitos ja ammattikorkeakoulu. Nuorten työpaja toiminta ja ammattistartti tuovat vaihtoehtoja nuorten valintoihin. Nuorten koulutukseen ja töihin hakeutumista tuetaan työssä oppimisjaksolla toisella asteella, yrittäjyyskasvatuksella, nuorisotiedotuksella sekä kaupungin nuorten tukisetelillä yrityksille.

5.1.1 AMMATTISTARTTI

Ammattistarttijakson järjestää Ähtärin ammatti – instituutti. Ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä voidaan järjestää ammattistartti koulutusta niille nuorille, joilla ei vielä ole selkiintynyttä käsitystä ammatinvalinnastaan tai joilla ei ole riittäviä valmiuksia ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen tai opinnoista suoriutumiseen ja jotka ovat siitä syystä vaarassa jäädä kokonaan koulutuksen ulkopuolelle.

Ammattistartti pyrkii madaltamaan jatko-opintoihin siirtymisen kynnystä ja vähentämään keskeyttämistä varsinaiseen tutkintoon johtavien opintojen alussa. Koulutus järjestetään siten, että se lisää opiskelijan aktiivisuutta ja kannustaa häntä. Koulutuksessa käytetään monipuolisia ja työvaltaisia opiskelumenetelmiä, jotka suunnitellaan kullekin opiskelijalle henkilökohtaisesti.

5.1.2 TYÖSSÄ OPPIMINEN

Työssä oppiminen on oppimismenetelmä niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, jotka on opetussuunnitelman mukaisesti työssä oppien ajateltu työpaikoilla opittaviksi. Opiskelija opiskelee työpaikalla osan tutkintoon kuuluvasta ammattitaidosta. Työssä oppiminen on tavoitteellista, ohjattua ja arvioitavaa opiskelua, jonka laajuus on vähintään 20 ov.

5.1.3 NUORTEN TYÖPAJA

Pajanuoret ovat nuoria, jotka ovat vailla ammatillista koulutusta, eivätkä ole minkään palvelun piirissä. Ovat vailla koulutus ja harjoittelupaikkaa eivätkä saa mistään toimeentuloa. Yleensä näillä nuorilla on ongelmia arjenhallinnassa ja heillä on mielenterveys/päihdeongelmia. Fyysinen työpaja on Alavudella ja virtuaalipaja Ähtärissä.

5.2 TOIMENPITEET NUORTEN OPISKELUUN JA TYÖHÖN HAKEUTUMISEEN

- Kehitetään yritysten, perusopetuksen ,lukion ja ammatillisen koulutuksen välistä yhteistyötä
- Integroidaan opinto – ohjausta kaikkiin oppiaineisiin
- Kehitetään yhteistyötä ja tiedonkulkua opiskelunsa keskeyttäneistä nuorista eri toimijoiden välillä
- Toteutetaan nuorten Yrittäjyysverkosto hanke vuosina 2009 - 2011
- Kehitetään pajatoimintaa ja pyritään saamaan oma fyysinen työpaja Ähtäriin, niin että saman katon alla toimisi myös 4H-yhdistyksen järjestämä yrittäjyyspaja sekä
- peruskoulun paja josta hyvänä esimerkkinä ”Onnistuvat opit hanke” Työpaja auttaisi nuoria työttömiä ähtäriläisiä arjenhallinnassa sekä työhön ja kouluihin hakeutumisessa. Vaikka Ähtärissä nuorille tarjotaan Paja 66 – hankkeen avulla yksilövalmennusta olisi fyysinen paja monen nuoren kohdalla ratkaisevassa asemassa kohti työelämää. Työpaja toimisi palvelukeskuksena, jossa olisi fyysistä pajatoimintaa sekä erillisiä kursseja ja koulutuksia ähtäriläisille nuorille. Tällainen kokonaisuus puuttuu Ähtärin peruspalveluista.

Vastuutahot: perusturva, työvoimatoimisto, kela oppilaitokset, yritykset ja yhdistykset

6. NUORET JA PÄIHTEET

6.1 YLEISTÄ SUOMALAISTEN PÄIHTEIDEN KÄYTÖSTÄ

Suomalaisten alkoholin kulutus on ollut viime vuosina voimakkaassa kasvussa. Kulutuksen kasvu näkyy myös nuorten alkoholin käytössä. Ähtärissä huolestuneisuutta on aiheuttanut yhä nuorempien alaikäisten alkoholin käyttö ja nuoret juovat useammin ja enemmän kerralla. Poliisin tilastojen mukaan alkoholin käyttö on ähtäriläisten nuorten keskuudessa moninkertaista verrattuna naapurikuntiin. Poliisi on tehostanut katuvalvontaa, mikä onkin rauhoittanut yleisillä paikoilla juomista, mutta itse juomiseen sillä tuskin on ollut vaikutusta. Väkivalta on lisääntynyt alkoholin käytön myötä. Yleinen asenne ja tapakulttuuri on myönteinen juomiselle, mikä osaltaan vaikeuttaa myös kasvattajien ja viranomaisten työtä opastaa ja valvoa nuorten alkoholin käyttöä. Vanhemmat kokevat alkoholista puhumisen usein kiusalliseksi ja vaikeaksi, jos käyttävät itse alkoholia. Lähtökohta kuitenkin on, että K 18 on ehdoton ikäraja alkoholin käyttöön.

6.2 TOIMENPITEET PÄIHDEKASVATUKSEEN

- Asennekasvatus ja ennaltaehkäisevä työ aloitetaan välittömästi
- Vanhempien, koulujen ja viranomaisten yhteistyössä kampanjoidaan päihteettömyyden puolesta
- A-klinikan resursseja lisättävä, että nuoret pääsevät hoitoon (tällä hetkellä jonot ovat pitkät ja nuoret joutuvat odottamaan monessa tapauksessa liian kauan).
- Päihneiden saatavuuteen alaikäisille puututaan ja välittäjät pyritään saamaan rikosoikeuteen.
- Yhteistyötä tiivistetään viranomaisten, vanhempien, oppilaitosten, perusturvan, nuorisotoimen ja seurakunnan kesken.
- Valvontaa tehostetaan
- Edellytetään avustusta saavien liikunta- ja nuorisojärjestöjen sitoutumista K 18 lakiin.

Vastuutahot: vanhemmat, perusturva, oppilaitokset, terveystoimi, poliisi, a-klinikka ja nuorisotoimi

7. TERVEYDEN EDISTÄMINEN JA HYVINVOINTIEROJEN KAVENTAMINEN

7.1 YLEISTÄ

Terveen kehityksen perusta luodaan lapsuudessa ja nuoruudessa. Lasten ja nuorten terveyttä ei voi käsitellä ilman vanhempien ja perheen vaikutusta. Kodin lisäksi tärkeitä lapsen ja nuoren terveyttä edistäviä tahoja ovat varhaiskasvatus, koulu, muut oppilaitokset ja vapaa-ajan ympäristöt kavereineen. Terveiden edistäminen on kaikkien hallintokuntien tehtävä. Perusterveydenhuollon palveluista lasten ja nuorten kannalta merkittävimpiä ovat äitiys- ja lastenneuvolan sekä kouluterveydenhuollon ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. Perusterveydenhuollossa pyritään ongelmien ennaltaehkäisyyn, varhaiseen tunnistamiseen ja puuttumiseen. Ähtärin kokoisessa kunnassa lapset ja nuoret tunnetaan suhteellisen hyvin, mikä on vahvuutemme. Monet terveysongelmat kasautuvat sosiaalisesti ja taloudellisesti heikossa asemassa oleviin perheisiin, lapsiin ja nuoriin. Lapset ja nuoret kärsivät usein myös vanhempiensa avioerosta. On huolestuttavaa, että yhä useamman lapsen ja nuoren elämä on täysin solmussa erilaisine vaikeuksineen ja ongelmat voivat purkautua järkyttävällä tavalla.

7.2 ÄHTÄRIN TILANNE

Ähtärissä on ammattitaitoinen, moniammatillinen perhetyön verkosto (Vekara, Perhepalvelutyöryhmä, oppilashuolto). Tämä on välttämätöntä ennaltaehkäisyyn ja varhaisen puuttumisen turvaamiseksi. Ehkäisevä toiminta voi onnistua vain yhteistyössä vanhempien ja kotien kanssa.

7.2.1 NEUVOLA

Neuvolan ja erityispalvelujen toiminnat ovat keskitetysti fyysisesti samassa tilassa, perhekeskuksessa. Tämä tiivistää ja helpottaa perheiden hyväksi tehtävää työtä. Äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajien mahdollisuus tehdä kotikäyntejä vauvaperheisiin on hieno asia.

Toimintatapoja kehitetään jatkuvasti käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Työmäärä on joskus kohtuuton resursseihin nähden.

7.2.2 KOULUTERVEYDENHUOLTO

Lastenneuvolan ja koulu- sekä opiskeluterveydenhuollon valtakunnallisia laatusuosituksia ei ole pystytty toteuttamaan Ähtärissä. Tällä hetkellä on kolme palkattua kouluterveydenhoitajaa. Palveluiden jatkuvuuden turvaaminen on lasten ja nuorten terveyden edistämisen ja hyvinvointierojen kaventamisen kannalta olennaista.

7.2.3 TERVEYSTARKASTUKSET

Yhteiskoulun puolella terveydenhoitaja tarkastaa ikäluokat vuosittain. Koululääkäri tarkastaa 15-vuotiaat 8. tai 9.-luokkalaiset ja oppilas saa käynnillä mukaansa nuorison terveystodistuksen. Nuorison terveystodistus on riittävä seloste ajokortin suorittamista ja esim. joidenkin jatko-opintopaikkojen vaatimaa terveydentilan selvitystä varten, mikäli tarpeen tullessa terveystiedot pitävät paikkansa.

Erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon yksilökohtaisesti siirtyvät peruskouluikäisten astmakontrollit tehdään kouluterveydenhuollossa. 2. asteella opiskelevien tulee varata itse aika terveyskeskukseen astmahoitajalle. Seksuaaliterveyteen liittyvät palvelut on kohdennettu perhekeskuksen ehkäisyneuvolaan, jonne nuori voi varata ajan itse tai kouluterveydenhoitajan kautta. Nuorilla on sukupuolitauteja, kuten klamydiaa ja kondyloomaa, ja mikä pahinta, osa sairastaa tietämättään ja saattaa siten tartuttaa useita kumppaneita.

7.2.4 LIIKENNEKULTTUURI JA – TAPATURMAT

Lapset joutuvat yksin liikenteeseen yleensä siinä vaiheessa, kun aloittavat koulun. Vartuttuaan he liikkuvat liikenteessä pyörillä, mopoilla ja muilla ajoneuvoilla. Liikenteeseen osallistuminen kuuluu

lapsen ja nuoren normaaliin elämään. Aikuisilla on vastuu liikennevalistuksesta ja asennekasvatuksesta lapsille ja nuorille. Myös turvalliset koulutiet, - ajovälineet sekä pyöräilykypärän ja heijastimien käyttö ovat tärkeitä tekijöitä luotaessa oikeaa asennetta lasten- ja nuorten liikennekulttuuriin.

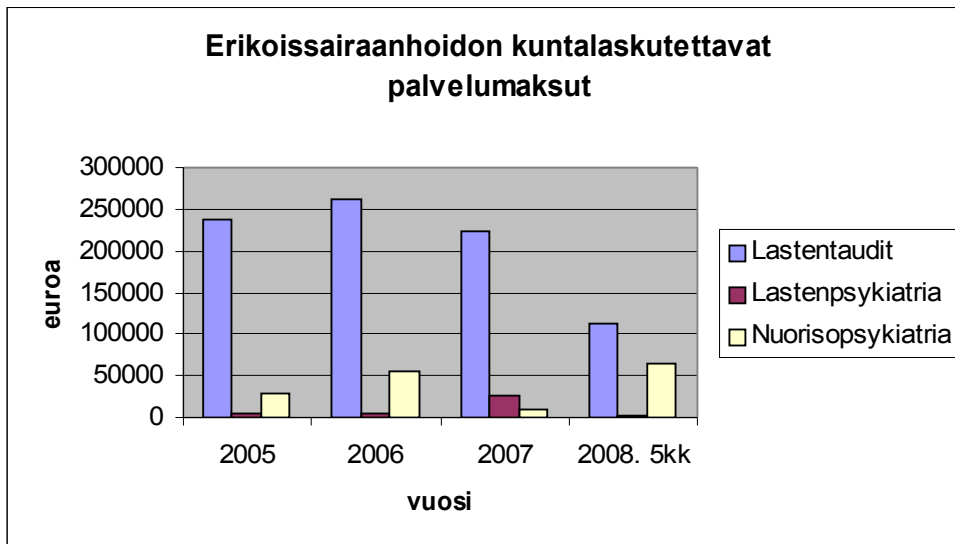
7.2.5 KOULUTERVEYSKYSELY

Joka toinen vuosi Ähtärin 8. ja 9.-luokkalaiset sekä lukion 1. ja 2. luokan opiskelijat osallistuvat Stakesin Kouluterveyskyselyyn, jonka tulokset ohjaavat osaltaan myös kouluterveydenhoitajan työn painopisteitä. Lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin suunta on viimeksi vuonna 2007 tehdyn kyselyn mukaan monin osin huolestuttava.

Huolenaiheita ovat mm. vähintään kaksi oiretta on lisääntynyt päivittäin. Epäterveellisten välipalojen syönti on yleistynyt. Ylipainoisten osuus on lisääntynyt. Väsymys päivittäin ja niska – ja hartiakivut viikoittain ovat lisääntyneet. Masentuneisuus on kasvanut. Maakuntaan verrattuna Ähtärissä on koulu uupumusta enemmän. Lukiossa keskustelu vaikeus vanhempien kanssa on lisääntynyt. Myönteisiä asioita ovat mm. ”lintsaaminen” kouluissa on vähentynyt ja kaikkien kouluateriaosien syöminen on lisääntynyt.

Ammattikoululaisten terveydestä ja hyvinvoinnista ei ole tehty kouluterveyskyselyä vastaavaa selvitystä. Koulupsykologi ja yhteiskoulun, lukion sekä ammatti-instituutin oppilaiden kanssa työskentelevä koulukuraattori ovat välttämättömiä ja tärkeitä yhteistyökumppaneita kouluterveydenhoitajille.

Kuva 1.

Erikoissairaanhoidon kuntalaskutettavat palvelumaksut Ähtärissä lastentautien sekä lasten- ja nuorisopsykiatrian osalta vuosina 2005-2008 (EPSHP:n tilasto)

Kuvassa 1 olevasta kaaviosta ilmenee on nuorisopsykiatrian menot vuoden 2008 aikana huomattavasti nousussa. Tähän kehitykseen löytyy varmasti useita tekijöitä. Monessa tapauksessa ongelmat kasautuvat ja johtavat lopuksi laitoshoidon. Ennaltaehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen olisivat ne keinot joilla näitä kustannuksia voitaisiin vähentää ja nuorten inhimillistä hätää helpottaa.

7.2.6 TOIMENPITEET TERVEYDENHOITOPALVELUIHIN

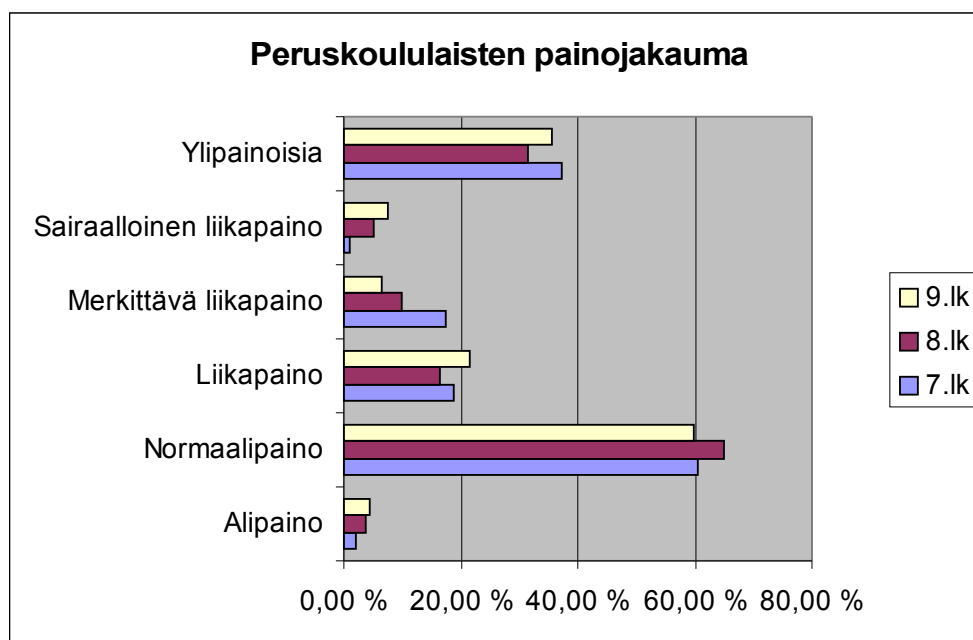
- Uusi kansanterveyslaki on valmisteilla asetus (voimaan vuonna 2009) jolla turvataan äitiys- ja lastenneuvolan sekä kouluterveydenhuollon palvelut..
- Ennaltaehkäisy on ainut kestävä ratkaisu hoidon tarpeen vähentämisessä ja terveyden edistämässä
- Keskustelut kodeissa päivittäin lasten- ja nuorten arkeen liittyvistä asioista .

7.3 RAVINTO- JA LIIKUNTATOTTUMUKSET SEKÄ PAINONHALLINTA

7.3.1 YLEISTÄ RAVINTO- JA LIIKUNTATOTTUMUKSISTA

Terveelliset ruokailutottumukset ovat ennalta ehkäisevän terveydenhoidon perusta. Ravitsemuskasvatuksen oppien hyödyntäminen omassa elämässä terveyttä edistävällä tavalla on ensiarvoisen tärkeää. Nuorten terveyttä vaarantavia uhkia ovat ylipaino, suun terveyden heikkeneminen, yksipuoliset ruokailutavat, epäterveelliset välipalat, suolan ja makean runsas käyttö joilla on suora yhteys sydän ja verisuonisairauksiin, sekä 2 tyypin diabetekseen.

Nuorten liikuntaharrastavien määrä on viime vuosina vähentynyt. Omaehtoisen liikkumisen on korvanneet muut harrastukset ja myös koululiikunnan määrää on vähennetty. Tämä liikkumattomuus näkyy mm. varusmiesten huonona kuntona. On oletettavaa, että jos muutosta tähän kehitykseen ei saada sairastavuus ja terveydenhoitokulut tulevat entisestään kasvamaan. Toisaalta liikunnalla on paljon mahdollisuuksia kouluikäisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Kuvassa 2 on Ähtäriläisten peruskoululaisten painojakaumat. Normaalipainoisten osuus on noin 60 %.

Kuva 2: Ähtäriläisten koululaisten painojakauma

7.3.2 TILANNE LIIKUNTAMAHDOLLISUUKSIEN TARJONNASSA ÄHTÄRISSÄ

Ähtärissä liikunta valikoimista löytyy seuraavia liikuntalajeja. Uinti, luistelu, jääkiekko, hiihto, retkeily, pyöräily, tennis, yleisurheilu, jalkapallo, suunnistus, golf, salibandy, pesäpallo, ratsastus, voimistelu, telinevoimistelu, ilma-aseammunta, judo, karate, hanmoodo, metsästysammunta, tikanheitto, sukellus, autourheilu, moottorikelkkailu - näitä liikuntamuotoja voi harrastaa joko omatoimisesti tai seurojen ohjauksessa.

Kaupunki on mukana liikuntatarjonnassa pitämällä liikuntapaikat kunnossa. Kaupungin tiloista ei peritä maksuja alle 18-vuotiailta, poikkeuksena uimahalli. Kaupunki kieltää tupakanpolton ja päihteiden käytön yleisissä liikuntatiloissaan mm. urheilukenttäalueella ja Mustikkavuoren huoltorakennuksessa

7.3.3 TOIMENPITEITÄ TERVEYS- JA LIIKUNTAKASVATUKSEEN

- Vanhemmat ottavat vastuun lastensa terveyskasvatuksesta yhdessä koulun kanssa
- Ähtärin kaupunki tekee vanhemmille ja kasvattajille oppaan arkipäivän tilanteisiin
- Ähtärin kaupunki tukee liikuntajärjestöjä heidän liikuntakasvatustyössään
- Koulujen liikuntatuntien määrää pyritään lisäämään nykyisestä
- Varhaiskasvatuksesta alkaen liikunta eri muodoissaan tuodaan lapsen päivärytmiin

Vastuutahot: vanhemmat, koulut, liikuntatoimi, perusturva, terveystoimi liikuntajärjestöt
varhaiskasvatus, nuorisotoimi

8. VANHEMMUUDEN VAHVISTAMINEN, PERHEIDEN TUKEMINEN

8.1 YLEISTÄ VANHEMMUUDESTA

Vastuullista vanhemmuutta on monenlaista ja hyvin erilaisissakin oloissa kasvaa onnellisia lapsia ja nuoria. Perhettä ja vanhempia tarvitaan ohjaamaan ja tukemaan lasta ja nuorta kasvun polulla. Juuri omat vanhemmat tuntevat oman lapsensa parhaiten ja niin läheisesti, että he voivat eläytyä hänen tilanteeseensa ja tukea hänen yksilöllistä kasvuaan kaikissa tilanteissa. Perheiden on

kuitenkin voitava elää omalla tavallaan ja omien lähtökohtiensa mukaisesti turvallisessa ja virikkeellisessä kunnassa, joka luo parhaat mahdolliset edellytykset menestymiselle kasvatus tehtävässään. Vastuullinen vanhemmuus on perheen ykköstehtävä, jossa kaikkien vanhempien on kiinnitettävä erityishuomiota lasten ohjaamiseen ja tukemiseen sekä perheen sisällä, että ilmiönä yleensä. Vanhempien ensisijainen tehtävä on siten huolehtia lasten ja nuorten hyvinvoinnista. Perheiden tukemisessa on keskityttävä siihen, että kukin perhe voi mahdollisimman menestyksekkäästi selviytyä elämän arjesta.

8.2 TOIMENPITEET VANHEMMUUDEN JA PERHEIDEN TUKEMISEEN

- Järjestetään yhteisiä harrastuspiirejä vanhemmille ja lapsille
- Rekrytoidaan ähtäriläisille lapsille tukiperheitä ja henkilöitä sekä varamummoja ja – pappoja
- Järjestetään tukihenkilötoiminnan perus- ja jatkokursseja
- Sovitaan yhteisistä pelisäännöistä johon vanhemmat sitoutuvat (kotiintuloajat)
- Laaditaan kasvattajille ja vanhemmille opas, joka auttaa käytännön tilanteissa arjessa
- Tuodaan vanhemmille tutuksi vanhempainyhdistys toimintaa, josta vanhemmat saavat myös vertaistukea
- Edistetään vanhempien vapaaehtoista verkottumista, kumppanuutta ja konkreettista keskinäistä yhteydenpitoa (puhelin, sähköposti, chat, keskustelupalstat).
- Järjestetään eroseminaareja ja perheleirejä yms.

Vastuutahot : perusturva, seurakunta, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Vanhempainyhdistykset, nuorisotoimi

9. VARHAINEN TUKI JA PUUTTUMINEN

9.1 YLEISTÄ VARHAISESTA PUUTTUMISESTA

Varhaisella tuella ja puuttumisella tarkoitetaan sellaista toimintaa peruspalveluissa, jolloin havainnoidaan lapsen ja perheen huolen, tuen ja avun tarvetta. Ensisijaisesti varhainen tuki tarjotaan lapselle ja perheelle sen työntekijän toimesta joka huolen havaitsee. Työntekijän tukena on hänen

oma työyksikkönsä ja moniammatilliset työryhmät (esim. Oppilashuoltotyöryhmät, Vekara, Perhetyön palveluryhmä).

Lapsi ja perhe saa varhaista tukea ottamalla huolen esiin peruspalveluideneri työntekijöiden kanssa. Näitä ovat terveydenhoitaja, päivähoitaja, päiväkodin työntekijä, opettaja, sosiaalityöntekijä, nuorisotyöntekijä, lääkäri, koulukuraattori, vapaa-ajanohjaaja, lapsityöntekijä, ja erityisopettaja. Tämän lisäksi lapsella ja perheellä on käytettävissä myös erityispalveluiden työntekijöiden tuki esim. psykologi, perheterapeutti, erikoislääkäri, kuntoutusohjaaja, puheterapeutti, toimintaterapeutti. Moniammatilliset työryhmät on tarkoitettu myös lapsen ja perheen tukemiseen. Varhainen tuki ja puuttuminen tulee nähdä myös laaja-alaisena, jokaisen aikuisen haluna tai mahdollisuutena toimia lapsen tai nuoren auttamiseksi.

9.2. TOIMENPITEET

- lasten ja nuorten (perheiden) parissa työskentelevien työntekijöiden työmenetelmien kehittäminen varhaisen huolen puheeksiottamiseen ja tuen tarjoamiseen
- keskustelu- vaikuttamistilaisuuksien järjestäminen sekä tiedon jakaminen yleisesti vanhemmille (opas) vapaa-ajanohjaajille ”jokamiehen” oikeudesta tai velvollisuudesta puuttua, välittää ja toimia.
- ”koko kylä välittää” ajattelutavan juurruttaminen Ähtäriin Ohjeena: YK:n lapsenoikeuksien sopimus ja lastensuojelulaki.

Vastuutahot: perusturva, varhaiskasvatus, oppilaitokset, nuorisotoimi, harrastus- ja vapaa-ajatoimijat, poliisi, kansalaisjärjestöt, MLL ja seurakunta

10. NUORISOPOLIITTISEN OHJELMAN SEURANTA

Ähtärin sivistyslautakunta nimeää nuorisopoliittiselle ohjelmalle seurantaryhmän, joka kerran vuodessa kokoontuu ja tekee päivityksen ohjelmalle.